

ARBEJDSMARKED 1. maj 2024

ANALYSE

Udarbejdet af

Rasmus Lindø Kaslund

Analytiker

Faglærtes livsindkomster haler ind på akademikernes

Den gennemsnitlige indkomst for faglærte i løbet af et arbejdsliv er steget relativt til akademikere de seneste 25 år. Faglærte inden for teknik og byggeri tjener mest. Udviklingen kan tilskrives, at udbuddet af faglærte relativt til akademikere er faldet, og at faglært arbejdskraft dermed er blevet mere efterspurgt.

Kontakt

Analytiker

Rasmus Lindø Kaslund

📞 31 58 80 53

✉️ rk@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Hovedkonklusioner

- Livsindkomsterne for faglærte er steget relativt til akademikere de sidste 25 år. Det skyldes ikke mindst, at udbuddet af akademikere relativt til faglærte er steget. Udviklingen fortsætter de kommende år.
- Generelt er livsindkomsterne steget markant for alle typer af uddannelser, mens ufaglærtes livsindkomster er saktet yderligere bagud. Der er dog relativt store forskelle i gennemsnitlig livsindkomst inden for hovedgrupperne.
- I 1997 var den gennemsnitlige livsindkomst for en elektriker og en humaniorakandidat på samme niveau. I dag ligger elektrikerne tre millioner kroner over.

Om analysen

AE har i en nylig [analyse](#) vist, at forskellen mellem 40-årige faglærtes og akademikeres indkomst er faldet de sidste 30 år.¹

Et andet relevant mål for den økonomiske værdi af uddannelse er dog livsindkomsten, altså, hvor meget en gennemsnitlig elektriker, sygeplejerske eller ingeniør kan forvente at tjene i løbet af et arbejdsliv. I denne analyse udregner vi livsindkomsten som summen af den erhvervsindkomst man tjener, fra man er 18 til 60 år.²

Faglærtes livsindkomster haler ind på akademikernes

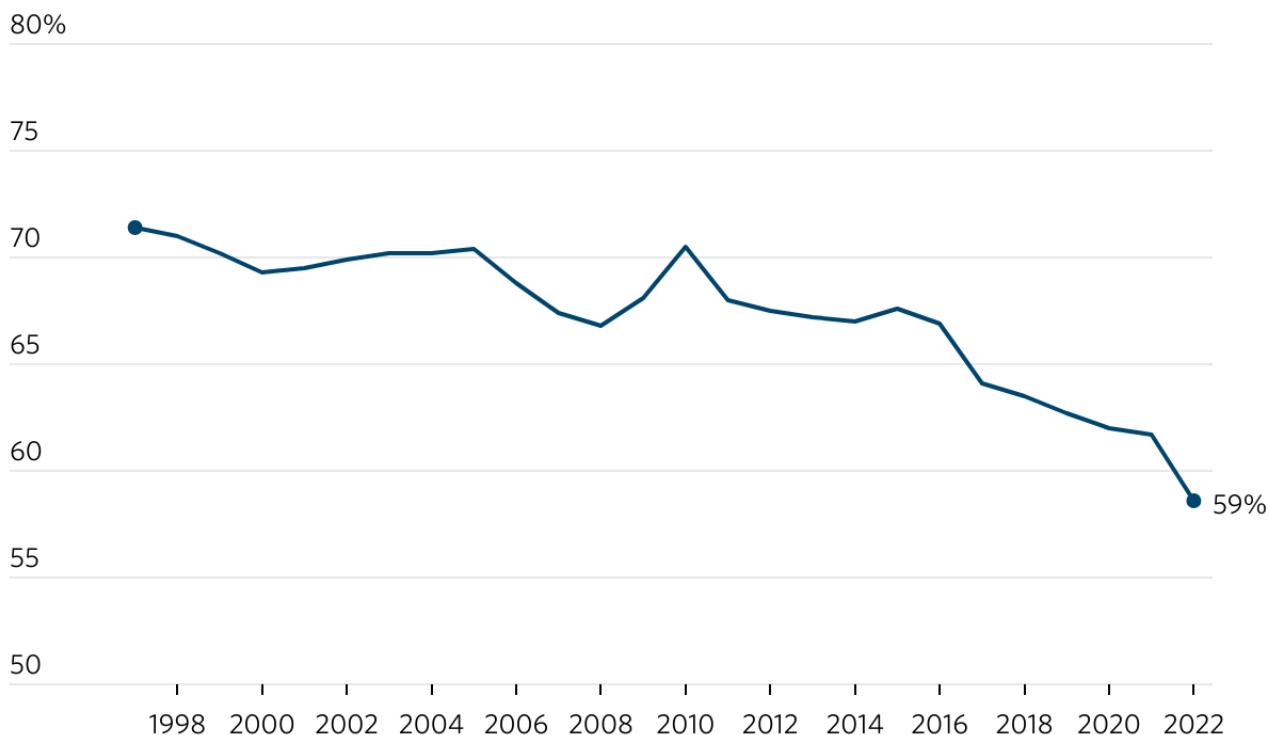
Figur 1 viser, at forskellen mellem faglærtes og akademikeres livsindkomster er faldet. I 1997 var den gennemsnitlige akademikers livsindkomst 71 pct. højere end en gennemsnitlig faglærts livsindkomst. I 2022 er gabet faldet til 59 pct.

Livsindkomsten er altså steget relativt mere for faglærte end for akademikere i perioden. Det kan sandsynligvis tilskrives, at udbuddet af akademikere er vokset markant i perioden, samtidig med at den teknologiske udvikling har øget efterspørgslen efter begge typer arbejdskraft.

FIGUR 1

Livsindkomstforskellen mellem faglærte og akademikere er faldet

Figuren viser forskellen i livsindkomst (erhvervsindkomst, 18-60 år) mellem faglærte og akademikere.

Anm.: Erhvervsindkomsten er opgjort inkl. indbetalinger til arbejdsgiveradministrerede pensionsordninger. 2023-priser.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Livsindkomsten er steget mest inden for tekniske uddannelser

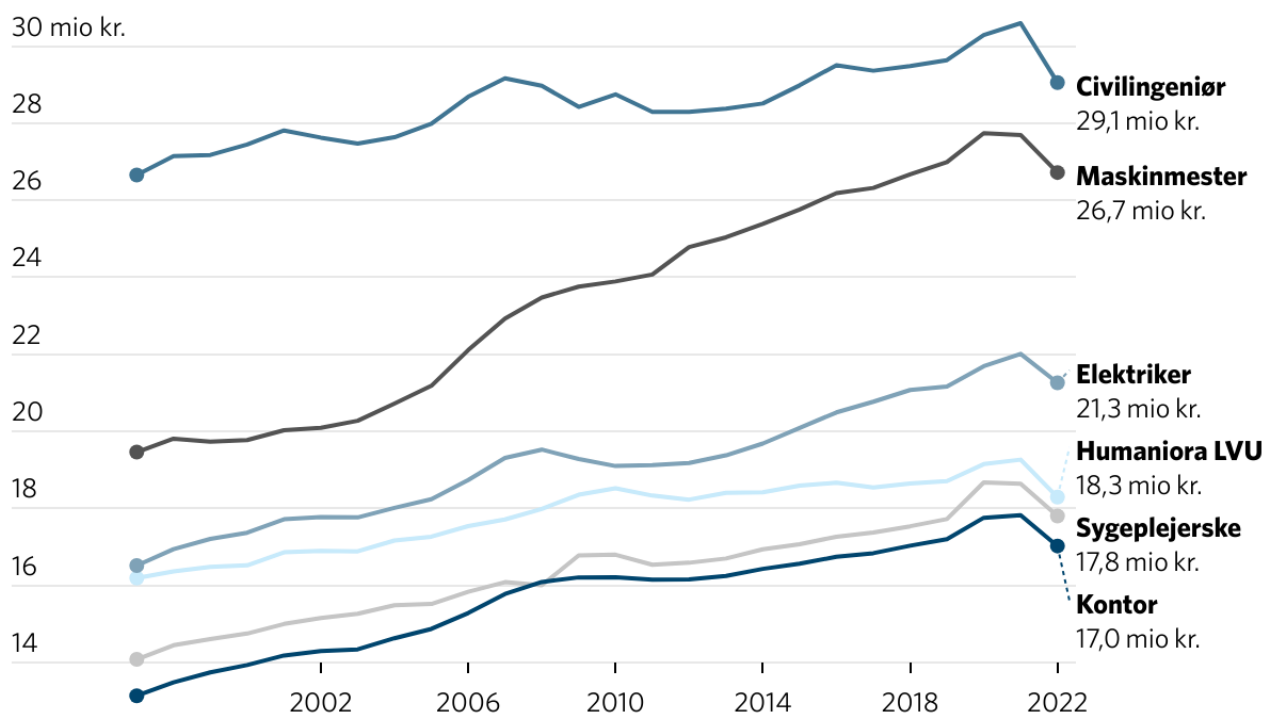
Der skjuler sig dog nogle markante forskelle inden for hver uddannelseshovedgruppe. Figur 4 viser udviklingen i den gennemsnitlige livsindkomst for udvalgte uddannelsesgrupper siden 1997. F.eks. var elektrikeres gennemsnitlige livsindkomst i 1997 på niveau med humanisternes. Men i dag er elektrikernes livsindkomst i gennemsnit tre mio. kr. højere. Også kontoruddannede har halet kraftigt ind på humanisterne.

Også inden for de mellemlange videregående uddannelser er der store forskelle. Maskinmestres gennemsnitlige livsindkomst er vokset meget i perioden og er i dag ret tæt på civilingeniørernes. Sygeplejersker har også opnået en pæn indkomstfremgang og tjener i dag gennemsnitligt næsten lige så meget som en humanist.

FIGUR 2

Elektrikers livsindkomst er vokset mere end humanisters

Figuren viser den gennemsnitlige livsindkomst (erhvervsindkomst, 18-60 år) opgjort hvert år siden 1997.

Anm.: Erhvervsindkomsten er opgjort inkl. indbetalinger til arbejdsgiveradministrerede pensionsordninger. 2023-priser.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Livsindkomsten er steget for alle uddannelsesgrupper

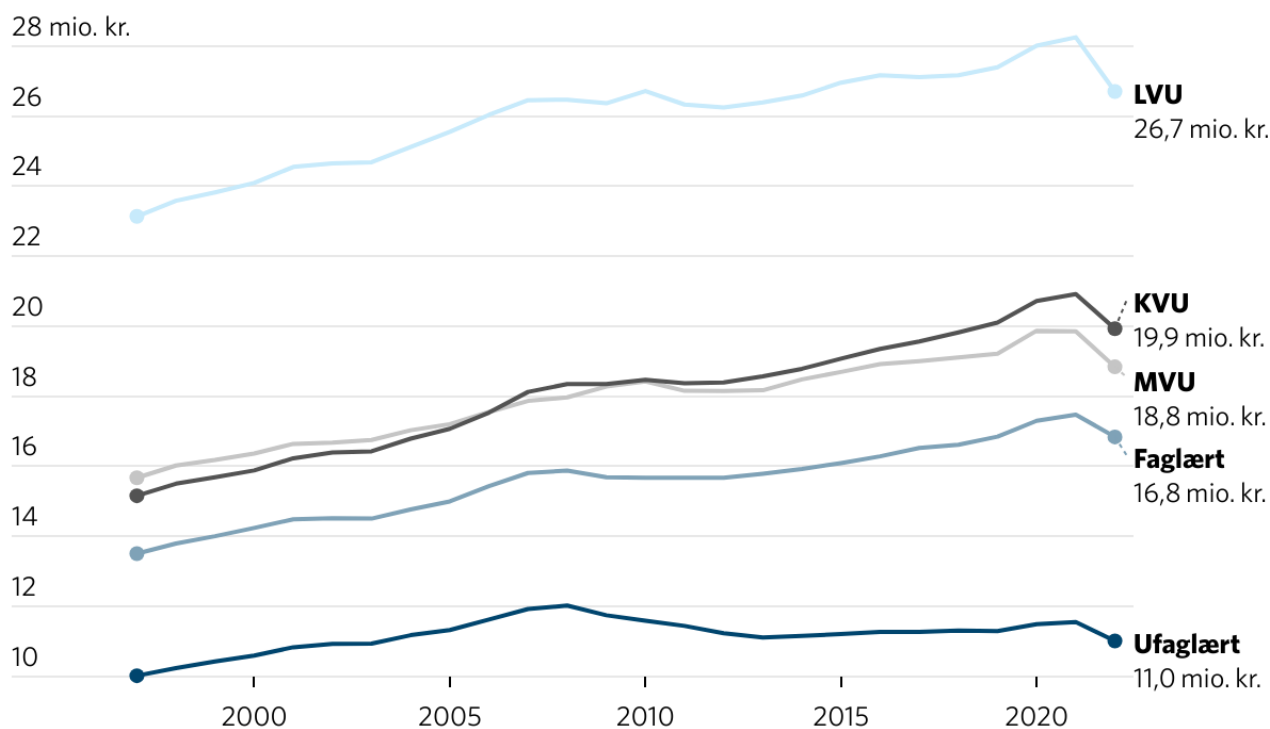
Siden 1997 er den gennemsnitlige livsindkomst for personer med en erhvervskompetencegivende uddannelse steget med mellem 3 og 5 mio. kr. (2023-priser). Det fremgår af Figur 3.

Faglærtes livsindkomst er steget med 24 pct., imens akademikers livsindkomst er vokset med 16 pct. Professionsbachelorers gennemsnitlige livsindkomst er steget med 20 pct., og den gennemsnitlige erhvervsakademiuddannedes livsindkomst er steget med hele 31 pct.

FIGUR 3

Livsindkomsten er steget for alle uddannelsesgrupper

Figuren viser livsindkomsten (erhvervsindkomst, 18-60 år) på tværs af uddannelseshovedgrupper.

Anm.: Erhvervsindkomsten er opgjort inkl. indbetalinger til arbejdsgiveradministrerede pensionsordninger. 2023-priser.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

I samme periode er den gennemsnitlige livsindkomst næsten ikke steget for ufaglærte, og den er faktisk faldet siden finanskrisen. Udviklingen understreger, at det er blevet endnu mere vigtigt at få en erhvervskompetencegivende uddannelse for at opnå en god livsindkomst, og at det samfundsøkonomiske afkast af uddannelse ser ud til at være steget.

Uddannelse er nøglen til et godt arbejdsliv

Den ringe indkomstudvikling for ufaglærte kan nok til en vis grad tilskrives, at de i lavere grad har de nødvendige kompetencer på et højteknologisk arbejdsmarked, men især også, at den gennemsnitlige ufaglærte person i dag i langt højere grad har baggrundskaraktistika, der er forbundet med svag arbejdsmarkedstilknytning, fordi flere får en uddannelse i dag sammenlignet med i 1997.

Akademikere tjener i gennemsnit stadig noget mere end faglærte, men forskellen bliver stadig mindre, også relativt til erhvervsakademiuddannede og professionsbachelor. Samtidig tjener flere typer af tekniske faglærte som 40-årige mere end f.eks. akademikere inden for humanistiske fag.

Analysen understreger, at en erhvervsuddannelse kan være en rigtig god vej til et godt arbejdsliv og en indkomst, der i mange tilfælde matcher personer med en videregående uddannelse.

Forskningslitteraturen på området peger på, at det stigende udbud af akademikere – både absolut og relativt til kortere uddannelsesniveauer – har lagt en dæmper på lønudviklingen for akademisk arbejdskraft.³ Det er konsistent med det, vi her observerer på danske data.

Når den relative andel af akademikere ift. faglærte i den arbejdsdygtige alder stiger yderligere i de kommende år, må det derfor umiddelbart forventes, at forskellen i indkomster formindskes yderligere.

Metode

Sådan har vi gjort

Uddannelsesgrupper

AE har på baggrund af DST's DISCED-gruppering (version 1:2023) dannet 67 forskellige uddannelsesgrupper til brug for beregningerne af livsindkomst og livsforløb. Grupperne er konstrueret, så der er mindst 400 34-36-årige personer i 2022 i hver uddannelsesgruppe.

Beslægtede uddannelser er lagt i samme grupper efter DST's DISCED-nomenklatur. Grupperne er konstrueret ud fra den 6-cifrede forspaltekode (AUDD_HOVED_L1L3).

Indkomst- og prisdata

Erhvervsindkomst er i denne analyse løn samt nettooverskud af egen virksomhed og bidrag til arbejdsgiveradministrerede pensionsindbetalinger.

Indkomsterne er deflateret med forbrugerprisindekset. Der sker et relativt stort fald i realindkomsten for alle uddannelsesgrupper i 2022. Det skyldes den høje inflation i 2022 samt ekstraordinære udbetalinger af feriepenge i 2020 og 2021.

Livsindkomst

AE har opgjort livsindkomsterne ved at finde gennemsnittet af erhvervsindkomst for hvert alderstrin og hver uddannelsesgruppe, og summere på tværs af alderstrin for hver uddannelsesgruppe. Det er gjort for personer for 35 år og opefter. For indkomsten som 18-34-årig er der taget udgangspunkt i 35-årige personer i hvert år og hentet indkomstdata på disse individer siden de var 18 år gamle, justeret til 2023-priser. På den måde findes information om erhvervsindkomst både før, under og efter uddannelse.

I denne analyse ser vi på livsindkomsten fra 18 til 60-årsalderen, altså en gruppe der gennem hele den undersøgte periode har været i den arbejdsdygtige alder. Vi har

foretaget en række tilbagetrækningsreformer, hvilket har hævet den effektive pensionsalder for særligt faglærte og det har derfor været nødvendigt for at gøre livsindkomsterne sammenlignelige over tid, altså isoleret for effekten af tilbagetrækningsreformer.

Samtidig er ældre danskeres sundhedstilstand forbedret og middellevetiden markant højere end i 90'erne, hvilket også må forventes at påvirke arbejdsudbuddet i slutningen af arbejdslivet positivt.

Akademikere er og har også historisk set i højere grad været erhvervsaktive efter efterløns- og pensionsalderen. En udvidelse af aldersspændet vil derfor give en højere livsindkomst for akademikere, alt andet lige. Det ændrer dog ikke på konklusionen om, at forskellen i livsindkomst mellem faglærte og akademikere er faldet. I en kommende analyse undersøges livsindkomsten for 18-75-årige.

1 Se AE: Indkomstforskellen mellem faglærte og akademikere falder støt

2 I perioden er tilbagetrækningsalderen steget, og der har været markante ændringer af både folkepension- og efterlønsalder. Derfor er livsindkomsten her kun beregnet frem til 60-årsalderen, med henblik på at minimere effekten af tilbagetrækningsreformer. Se metodeboks for en yderligere beskrivelse.

3 Se fx Stansbury et al. (2023)

www.hks.harvard.edu/sites/default/files/centers/mrcbg/files/198_AWP_final.pdf#page=20 og Autor et al. (2020). scholar.harvard.edu/files/goldin/files/agk_extending_aerpp.pdf